

Infoleht Nr. 4 / 2013

*Igal aastal süütab keegi
kuusel küünlad, mille leegid
toovad vaikset jõulurahu.
Ja su südamesse mahub
korraga nii palju head,
et seda jagama sa pead.*

Erika Esop

Piiriveere Liideri pühadetervitus

Aitäh kõigile headele piiriveerlastele, taotlejatele, koostööpartneritele ning teile, kes te olete kaasa löönud meie üritustes. On olnud tegus ja meeleolukas aasta. Pühade ajal võtame hoo maha, et koguda jõudu uueks ja tõiseks 2014. aastaks. Ees ootab hulganisti huvitavat tööd uue perioodi strateegia ettevalmistamisel. Jääme lootma teie kõigi koostööle, et uuest strateegiast kujuneks just see, mida Piiriveere piirkond vajab.

Head lugemist ja häid pühi teile kõigile!

Kaidi-Mari Liping
Juhatuse esimees

Üleskutse strateegia töörühmades osalemiseks

Kutsume kõiki, kes soovivad anda oma panuse Piiriveere Liideri strateegia edasisse väljatöötamisse, endast märku andma.

**Kui tunned, et sul on tahtmist ja aega panustada strateegiarühma töösse ning teadmisi-
oskusi mõnes Piiriveere jaoks olulises teemavaldkonnas** – olgu selleks siis ettevõtluse
arendamine, kogukonnateenused, koostöö vms – **anna endast julgelt märku hiljemalt 6.
jaanuariks** e-posti aadressil piiriveere@piiriveere.ee või tel 55655172. Palun too välja need
teemad-valdkonnad, milles ennast tugevalt tunned – siis saame sind kutsuda osalema just sinu
jaoks sobivaimasse teemarühma või konsulteerida teatud valdkonna tegevuste planeerimisel.
**Kes ise ennast välja pakkuda ei soovi, ent oskab soovitada kedagi teist - ka see info on
teretulnud!**

Lisainfo: Kaidi-Mari Liping, kaidimari@piiriveere.ee, 55655172

Ülevaade Piiriveere suurest strateegiaseminarist

Piiriveere Liideri strateegia uuendamise avaüritusele Värskas tuli 25. novembril 2013 kokku enam kui 50 osalejat kõigist tegevusgrupi valdadest. Tegevusgrupi volinike koosoleku esimees Teet Helm tänas avasõnades neid, kes on ühingu tegevustes alates selle loomisest 2006. aastal aktiivselt kaasa löönud. Juhatuses esimees Kaidi-Mari Liping tegi lühikese ülevaate aastatel 2009-2013 toetatud projektidest. On toimunud 10 taotlusvoor, mille jooksul toetatud 282 projekti kokku 2,3 miljoni euroga. Kohalike omavalitsuste lõikes on enim toetust läinud Meremäe, Misso ja Räpina valda. Aktiivseimad taotlejad on mittetulundussektorist (66%), järgnevad ettevõtjad (24%).

Mihkel Laan OÜ-st Cumulus Consulting edastas oma ettekandes mõtteid Eesti LEADER-meetme kohalike tegevusgruppide strateegiate vahehindamisest ja Piiriveere Liidri strateegiast. Piiriveere Liideri tugevustena tõi Laan muuhulgas välja tegevusgrupis tugevasti juurdunud „meie-tunde“. „Piiriveere Liideri strateegia tugevuseks on laialdane kaasamine, mille tõenduseks on ka tänane strateegiaseminar“, ütles konsultant.

Kairi Kasearu Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpedagoogika instituudist tegi huvitava ettekande piirkonnas toimunud muutustest viimase kümne aasta jooksul. Piirkonna jätkusuutlikkuse tagamisel on võtmeküsimuseks pereloomise eas inimestele elukeskkonna tagamine (õpingute ajal kodukohaga seose alalhoidmine, nt praktikakohtade loomine oma piirkonnast pärit noortele; õpingute järgselt kodukohta naasmise toetamine; töökohad), soodustamiseks nooremaeliste inimeste jäämist, naasmist ja sisserännet piirkonda.

Võrumaa Arenguagentuuri juhataja Ivika Nõgeli eestvedamisel andsid kõik seminaril osalejad oma panuse SWOT analüüsi valmimisse. Piiriveere tegevuspiirkonna peamiste tugevustena, mida peaks võimendama, toodi välja mitmepalgeline pärimuskultuur, tuntud kaubamärgid, hea elukeskkond peredele, tule-maale-elama kogemus. Nõrkusteks, mille vähendamise poole püüelda, peetakse ressursside alakasutatust, tugeva tööharjumusega ja oskusliku tööjõu vähesust, tasuvate töökohtade vähesust. Võimalused, mida ära kasutada, on piiräärsus ja vene turu lähedus, kasvav nõudlus „roheline“ järele (ökotoit, roheline energia), (vene) turistide suur huvi piirkonna vastu, linnaelanike kasvav soov maalähedase elukeskkonna vastu. Ohtudena toodi välja väljarände trendi jätkumine, avalike teenuste kadu, maaelu nõrgestav (regionaal)poliitika.

Seminaril õhkkond oli Piiriveerele omaselt vaba ja mõnus, mis loob head eeldused uueks perioodiks eesmärkide püstitamiseks, mille täitmise poole ühiselt püüelda.

Strateegiaseminaril ettekanded, materjalid ja fotod on üleval Piiriveere kodulehel:

<http://www.piiriveere.ee/25-nov-2013-strateegiaseminaril-materjalid>

Volinike koosolekud. Mida räägiti, mida otsustati?

10. detsembril toimus selle aasta kaheksas volinike koosolek Räpinas. Esmalt kuulati Kaja Allilenderi ettekannet Peipsimaa kavandatavatest tegevustest 2014. aastal ning arutati

Peipsimaa edasist rahastamist. Volinike koosolek vaatas läbi 2014. aasta tegevuskava ja eelarve ning otsustas esitada need üldkoosolekule kinnitamiseks. Vabanenud jääkide arvelt tehti projektitaotluste kinnitamise otsus ühele projektile. Liikmeskonnast arvati välja üks pikaajalise liikmemaksuvõlgnevusega liige.

LEADER koostöö teemaline õppereis Soome

7. –11. okt. 2013 toimus Eesti kohalikele tegevusgruppidele Leader koostöö teemaline õppereis Soome, mille korraldas Maaeluvõrgustik. Õppereis korraldati koostöös Soome maaeluvõrgustiku üksuse ja Soome Leader tegevusgruppidega Kehittämisyhdistys SEPRA, Vaara-Karjalan LEADER, Elävä Kainuu Leader ja Myötäle. Kunagi kui Leaderi programmiga Eestis alles algust tehti, siis enamus kogemusi ja nõuandjaid tuli ikka Soomest. Põhjanaanabrid on üldteada edukad Leader programmi rakendajad ja seda kogu Euroopa silmis. Kuna Eesti kohalikud tegevusgrupid on end ka ise õppereisidega harinud ja üldisematest teemadest on üpris hea ülevaade, siis seekord **keskenduti rahvusvahelisele koostööle ja pearõhuga hoopiski itta** – kuidas Soome piiriäärsete piirkonnade teevad koostööd Venemaaga. Muidugi saadi üsna mitmekesine pilt ka teistest projektidest. Seekordne õppereisi seltskond esindas kolmeteistkümmet ehk pooli kohalikke tegevusgruppe, lisaks Eesti Külaliikumise Kodukant, põllumajandusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi ja PRIA esindajaid. Küllastati nelja Soome kohalikku tegevusgruppi. Reis viis üpris kaugele Põhja-Soome, paljudele oli see esimene kord sealkandis käia, kuid pikk sõit tasus end kuhjaga.

Piiriveere Liiderit esindas konverentsil volinike koosoleku liige Rieka Hõrn.

Maainfo link, kust saab põhjaliku ülevaate reisirahastuse nähtust: http://www.maainfo.ee/index.php?article_id=3532&page=3452&action=article&

Pilguheit LEADER programmi elluviimisesse Bulgaarias, Rumeenias ja Prantsusmaal

Oktoobris-novembris oli juhatuse esimehel Kaidi-Mari Lipingul tänu Elukestva Õppe Programmi toetusele võimalik heita pilk Leader programmi toimimise teistes Euroopa riikides.

Õppereis **Bulgaariasse** toimus **Troyan kohaliku tegevusgrupi** juhi hr Veselin Stoykovi kutsel. Leader-ekspert hr Tsvetan Tsonov, kes on aidanud asutada kümnekond Leader tegevusgruppi, tõi kohtumisel välja, et programmi rakendamisel on liiga palju bürokraatiat. Näiteks on keerukas juba projektitoetuse lepingu sõlmimine, kuna selle peavad allkirjastama neli osapoolt – taotleja, kohalik tegevusgrupp, makseasutus ning ministeerium. Samuti tõi ta negatiivsena välja asjaolu, et tegevusgrupp saab rakendatavaid meetmeid valida valdavalt vaid maaelu arengukavas juba olemas olevate meetmete hulgast. Seetõttu on raskendatud tegevusgrupil teha just neid asju, mida tegelikult tegevuspiirkonnas vaja oleks, ning projektid on tihti ühenäolised. Ajaloolises Topolnitsa jõe ääres Sredna mägede ääres asuvas Koprivshitsitsa linnakeses, oli võimalik tutvuda autentse Bulgaaria arhitektuuriga. Tegemist on väga populaarse turismi sihtkohaga, kus toimuvad folkmuusika festivalid.

Tänu koostööpartnerile Grundtvig Ambiance projektist (kus Piiriveere Liider aastatel 2009-2011 osales), osutus võimalikuks küllastada õppereisi raames **Rumeenias** Transilvaania ja Moldova piirkondi ning kohtuda Vaslui lähistel asuva LEADER **kohaliku tegevusgrupi Movila lui Burcel Vaslui Nord** esindajatega. Nimetatud tegevusgrupp asutati 2010. aastal mittetulundusühinguna ning nende lepingujärgne kogueelarve perioodiks 2007-2013 on 428.822 Eurot. Tegevusgrupp

ühendab endas 16 kohalikku omavalitsust, 10 mittetulundusühingut, 20 ettevõtet ja 2 üksikettevõtjat-talupidajat. Meetmeteks, mille alt toetust saab taotleda, on maaelu arengukavas sisalduvad meetmed. Vestlus tegevusgrupi juhi Sorin Ștefan Masievici-ga tõi välja, et Rumeenia kolleegid näeksid hea meelega, et ka neil saaks tegevusgrupp meetmed ise koostada, nii nagu Eestis. Samuti oleksid sealsed projektitaotlejad huvitatud osaliselt tasutud kuludokumentide alusel projektide rahastamise võimalusest, mis Eestis nüüd kasutusel on. Tegevusgrupi juht tõdes, et Rumeenias on suudetud ära kasutada vaid väga väike osa võimaldavast rahastusest. Peamisteks kitsaskohtadeks ongi bürokraatia (taotlejal on lihtsam taotleda raha otse MAK meetmest, mitte teha seda läbi Leader tegevusgrupi) ning ettemaksude puudumine.

Koostöökohtumine **Prantsusmaa** keskosas asuva tegevusgrupi **Pays de la Vallée de Montluçon et du Cher** juhi, pr Yveline Dubillon'iga võimaldas tutvuda tegevusgrupi büroo, selle töökorralduse ja meeskonnaga. Cher'i jõe orus asuv piirkond on tuntud mitmete vaba aja veetmise võimaluste ning kultuuriürituste korraldamise poolest.

Lõppenud strateegiaperioodil oli tegevusgrupi eesmärk pakkuda rohkem teenuseid maapiirkondades, tuua maale need võimalused, mis on olemas linnas. Tegevusgrupi üheks põhiliseks prioriteediks oligi linn-maa seosed, teiseks prioriteediks elukeskkond ja elukvaliteet. Toetatavateks meetmeteks olid muuhulgas kohaliku miljöö säilitamine, teenuste arendamine, noortele suunatud teenused ja tegevused (n beebihoid, raamatukogu, vaba aeg). Otsiti lahendusi, kuidas optimeerida ja mitmekesistada kohalike ressursside kasutamist (puit, liha, kunst, käsitöö, puuviljad, jne). Püüti arendada kohaturundust – kohaliku loodus- ja kultuuripärandi baasil välja töötada maapiirkondades teenuseid, et ligi meelitada nii uusi elanikke kui turiste. Piirkonnas on palju turismi valdkonna projekte, teenuste arendamisele suunatud projekte, samuti põllumajandusega seotud projekte. Näiteks on piirkonnas suure bioenergia tootmise tõttu kadunud põõsad ning muu väikeloomade elukeskkond. Tegevusgrupi toetusel said põllumehed istikuid, et neid maha panna, loomaks väikeloomadele soodsat elukeskkonda.

Kui siamaani on tegevuspiirkonnas probleemiks olnud elanikkonna vähenemine, siis nüüdseks on olukord stabiliseerunud, väljakutseks on vananev elanikkond. Praeguseks on vajalikud teenused piirkonnas olemas ning uuel strateegiaperioodil on plaanis võtta suund pigem sellele, et olemasolevaid teenuseid kohandada vastavalt elanikkonnale, selle vajadustele. Väljakutseks on e-teenuste arendamine, mobiilsete teenuste arendamine maapiirkondades (mobiiltelefoni aplikatsioonid, et ei peaks vaid kodus arvuti taga istuma, vaid saaks olla mobiilne).

Tegevusgrupi büroos on nüüd, kus eelarveperiood on lõppenud ning rahalised vahendid piiratud, tööl 3 inimest: direktor, animaator ning raamatupidaja. Enne oli tööl 5 inimest, kuid seda hinnati liiga paljaks. Optimaalseks ka uuel perioodil peetakse 4 inimest. Kahe eelarveperioodi vahelist eelarveauku aitab üle elada Auvergne regioon (maakond), milles tegevusgrupp asub. Järgmisel perioodil antakse Prantsusmaal rohkem otsustusõigust maavalitsuse/regiooni tasandile – ka Leader strateegiate kinnitamine tuuakse riigi tasandilt üle maakonna tasandile.

Igas tegevuses ja projektis püütakse leida koostöö elemente Tegevusgrupp on hindamiskriteeriumitega reguleerinud, et üksikprojekte üldiselt ei toetata (pigem toetatakse koostööprojekte, tegevusgrupi enda suuri projekte). Üksikprojektid saavad madalamad hindepunktid, sest hindamiskriteeriumid on nii üles ehitatud. Koostöö näitena toodi kultuurikeskus või raamatukogu. Kui 2 lähedalasuvat külas on samasugune asutus, siis korraldatakse nii, et 2 maja majandatakse koos – inimesed töötavad vahepeal ühes, vahepeal teises, soetatakse ühine varustus, mida kordamööda kasutatakse jne. Teine koostööprojekti näide: 2 lastehoidu töötavad koos, et töötataks välja ühiseid tooteid-teenuseid.

Riigisisest koostööd teiste tegevusgruppidega ei toetata. Küll on tehtud rahvusvahelist koostööd (siseveekogude, kanalite kasutamine turismis; jalgrattamarsruudid veeteede ääres) Rumeenia ja Inglismaaga.

Õppereisidel osalemise ja tegevusgruppidega kohtumise sõidu- ja majutuskulud kattis Elukestva Õppe Programm, Piiriveere Liideri eelarvest kaeti lähetuse päevarahad.

Järgmine infoleht ilmub kevadel 2014

